

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Quomodo sit intentio qualitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Quando fiat intensio qualitatis.

Non solum hæc questio, sed præcedens etiam supponit qualitates intendi, hoc est perfici in eadem parte subiecti ita, ut illa pars subiecti, quæ ante erat calida v. g. possit fieri calidior: quæ suppositio constat experientia; nam quamvis aqua reddatur calida quoad omnem partem ita, ut nulla pars ipsius sit absque calore, tamen potest reddi calidior secundum easdem partes: ergo tum intenditur calor eius: neque enim extenditur, nisi in extensio sit quando qualitas producitur in aliis partibus.

Quæritur igitur, qua ratione hoc fiat: & eadem difficultas est de remissione qualitatis quoad intensionem, quomodo scilicet accidat, ut subiectum in eadem parte reddatur minus calidum aut minus frigidum.

Varie sententia. *Prima sententia est*, intensionem fieri per productionem qualitatis perfectioris, & destructionem qualitatis prioris, quæ erat imperfectior; remissionem vero fieri per productionem imperfectioris qualitatis, destructa perfectiori. Hæc tribuitur Durando, Goffredo, Alberto, &c.

Secunda sententia tenet intendi qualitatem per hoc præcise quod diminuat qualitas ipsi contraria sine productione novæ entitatis, aut aliqua variatione facta in qualitate, quæ intendi dicitur. Hanc tenet Agidius quodlibet. 2. q. 14.

Tertia sententia vult eam intendi per destructionem primæ existentie & communicationem alterius perfectioris, ita Aristoteli hic, questione 9.

Quarta sententia est, quod intendatur absque productione novæ partis aut gradus eiusdem aut diversæ rationis à priori, per solam maiorem radicationem in subiecto. Hanc tenent rigidiores omnes Thomistæ cum D. Thoma variis locis citatis à Complutensibus hic disp. 4. q. 9. Sed ut melius hæc sententia intelligatur, si tamen intelligi possit & impugnetur, advertendi sunt varij modi explicandi illam, quos excogitare & rei ipsius difficultas & adversariorum impugnationes coegerunt Thomistæ.

Quid sit maior radicatio in subiecto. 21 Itaque aliqui dicunt illam maiorem radicationem consistere in communicatione perfectioris existentie, destructæ priori, & sic explicata hac sententia coincideret cum tertia. Alij, ut Capreolus, dicunt eam consistere in maiori eductione qualitatis ex subiecto. Alij putant illam fieri per maiorem ac perfectiorem unionem qualitatis cum subiecto, aut per hoc quod uniatur secundum plures formalitates. Complutenses, qui subtilissime hanc rem explicare conantur, dicunt illam maiorem radicationem in subiecto consistere in modo aliquo actualitatis maioris, qui superadditur essentiae, existentie, & unioni eius ad subiectum, ratione cuius perfectius se habet intra lineam caloris, & ad hunc modum reducant varios modos loquendi Divi Thomæ quibus utitur in hac re.

Ioannes verò à Sancto Thoma existimat maiorem illam radicationem fieri per additionem modi, non qui præbeat formæ novam vim informativam, seu novam rationem formalem informandi; sed qui præbeat novam explicationem & potentialitatem eius, & reducendo illam ad maiorem unitatem.

Ultima denique sententia est qualitatem intendi per additionem gradus ad gradum in eadem parte subiecti. Hæc est Doct. 1. d. 17. q. 4. cum omnibus suis, quos recentiores communiter sequuntur, & nominatim Suarez disp. 4. 6. met. sec. 1. Ruuius, Hurtado, Arriaga, Aversa hic.

CONCLUSIO I.

Intensio qualitatis non fit per destructionem qualitatis præcedentis. 22 *Intensio qualitatis non fit per additionem novæ entitatis destructæ priori entitate qualitatis.* Hæc est communissima contra primam sententiam: & Probatur primo ex Scoto: quando augetur seu intenditur charitas, & idem est de quocunque habitu naturali, per actum,

charitas & habitus præsuppositus actui existit in illo ipso instanti: ergo quando fit intensio non deperditur qualitas præcedens. Probatur antecedens, quia tam charitas quam habitus præcedens actum concurrunt physice ad actum sequentem, alias frustra darentur: ergo debent existere pro illo instanti pro quo existit actus: sed pro eodem ipso instanti fit intensio per actum, neque enim potest fieri per actum physice, nisi pro instanti, pro quo existit actus. Hanc rationem quatenus includit charitatem, attribuit Arriaga Hurtado, & ipsemet quasi ex se adiungit alteram partem de aliis habitibus, cum tamen Scotus utramque partem expresse habeat.

Probatur secundo ex eodem: si intensio fieret per productionem perfectioris entitatis destructæ priori, etiam remissio fieret per productionem imperfectioris entitatis, destructæ perfectiori: eadem enim est ratio; & ita si fatentur adversarij; sed remissio non ita fit: ergo nec intensio. Probatur minor: quia quando aqua reducit se ad frigus sibi connaturale, & remittit colorem, non adest ulla causa, à qua posset idem calor imperfectior produci neque enim ipsa aqua habet virtutem productionis caloris, nec alia causa calidior debet adesse, nisi recurratur ad causam universalem aut Deum, ad quem non debet recurri in hoc casu, cum nulla sit necessitas ad illum recurrendi, nisi ut defendatur hæc sententia, quæ vel hoc ipso defendi non debet. Verum quamvis hæc ratio habeat magnam apparentiam; ego tamen non multum fiderem ipsi; quia latius probabiliter responderi potest, quod quemadmodum recurritur ad Deum, vel ad causam aliquam universalem in ordine ad conservandum calorem in aqua, neque enim ab ipsamet aqua calor est conservabilis: ita recurri posset facile ad eandem causam in ordine ad producendum calorem remissorem; neque enim est facilius ipsi conservare calorem remissum, quam ipsum producere: & si esset naturaliter determinata ad ipsum conservandum in instanti A, neque haberet ad hoc impedimentum, esset etiam in eodem instanti determinata ad ipsum producendum casu quo non esset ante productus. Et si dicas non esse eandem rationem recurrendi in utroque casu, quia ad conservationem necessario debet recurri, quandoquidem non sit alia causa, eodem modo dici debet de productione, quia non est etiam alia causa.

23 *Probatur tertio* argumento satis communi, quia quando intendit ignis calorem in aqua, v. g. non est ulla causa, à qua destruitur præcedens calor: ergo non destruitur. Probatur antecedens, quia ignis non est destructivus ipsius: absurdum enim videtur, quod ignis haberet virtutem destructivam caloris, & quod calorem, quem necessario producebat, iam immediate post destruat; nec alia causa assignari potest.

Dices cum Arriaga, posse dici, quod ignis habeat virtutem destructivam caloris à se producti, per accidens; eo scilicet, quod debeat perfectiorem calorem producere, qui calor nequit produci, nisi destructo priori: quod exemplificat de causa generatiua embryonis, hæc enim primo producit formam embryonis, & eam postea destruit ad introducendam formam perfectiorem, animam scilicet cum ipsa incompatibilem.

Contra, quia falsum est quod destruitur forma embryonis, aut quod sit incompatibilis cum anima. Deinde quamvis duæ formæ substantiales diversæ rationis (quales sunt anima, & forma embryonis) sint incompatibiles, & propterea debeat ad introductionem unius altera expelli: tamen non propterea duæ formæ accidentales eiusdem speciei debent esse incompatibiles, nec ad productionem consequenter unius debet altera expelli.

Confirmatur, quia si deberet destrui ab igne calor remissus ad productionem caloris perfectioris intensi, non deberet ab ipso primo produci: neque enim una forma potest, aut debet esse dispositio necessario prærequisita ad alteram formam eiusdem speciei, & præsertim talis dispositio, quæ destrui debet.

Dices, posse esse dispositionem, quatenus requireretur ad expulsionem unius gradus frigoris.

Contra

Contrarij primus gradus requireretur tanquam dispositio ad secundum gradum, quatenus deberet per ipsum expelli gradus frigoris impediens introductionem secundi gradus, sequeretur quod quoties non esset ille primus gradus frigoris, & subiectum esset tam aptum ad secundum gradum caloris, ac esset quando auferretur ille gradus primus frigoris, quod produceretur secundus gradus caloris absque primo, sed hoc est falsum, quia frigidum ut sex est tam dispositum ad recipiendum secundum gradum caloris, ac est frigidum ut septem, post ablationem unius gradus frigoris per primum gradum caloris: & tamen non potest recipere calorem ut duo ab igne, verbi gratia, in illo instanti in quo frigidum ut septem, à quo auferretur unus gradus frigoris, posset ipsum recipere, ut omnes fatentur, quia alias secundus gradus produceretur ante primum.

24 *Obijciunt* primò terminus à quo, & ad quem motus, sunt contrarij, & consequenter incompatibiles: sed terminus à quo motus, quo fit intensio, est qualitas remissa, & terminus ad quem est qualitas intensa de nouo producta: ergo destruitur prior, introducta posteriori.

Respondetur distinguendo maiorem: terminus à quo recedit subiectum per motum, concedo; terminus à quo non recedit, nego maiorem, & similiter distinguo minorem: qualitas remissa est terminus à quo recedit, nego minorem: à quo non recedit, concedo minorem, & nego consequentiam.

Dices, si non recedit subiectum ab illa qualitate remissa, non potest dici terminus à quo: ergo si fit terminus à quo, debet subiectum recedere ab illa.

Respondetur, hanc difficultatē spectare ad quæstionē de nomine; & dico, quod qualitas remissa eatenus dicitur terminus à quo, quia præsupponitur, non quia deferitur. Quod si solum debeat vocari terminus à quo motus, illud quod deferitur, tum falsa est minor obiectionis, loquendo de qualitate remissa specificatiue secundum totam entitatem absolutam, quam dicit: & dico: loquendo de ipsa hoc modo specificatiue, quia potest considerari formaliter, ut remissa, & ut sic dicit ultra entitatem positam caloris carentiam intensiois: quatenus vero dicit talem carentiam est sine dubio terminus à quo propriissime, & est incompatibilis cum termino ad quem.

Vnde secundo responderi potest distinguendo minorem: qualitas remissa formaliter ut remissa, hoc est, ut dicit carentiam intensiois, concedo; qualitas intensa specificatiue loquendo, hoc est, illa qualitas quæ habet talem carentiam secundum se ut abstrahit ab illa carentia, nego minorem, & similiter distinguo consequens: destruitur ut dicit illam carentiam, concedo: secundum se, nego consequentiam: quæ solutio est valde facilis, & realis.

Obijciunt secundo, sonus, vox, & motus localis intenduntur per productionem nouæ partis, destructa priori: ergo & qualitas sic intenditur, à paritate rationis.

Respondetur negando consequentiam: quia illa sunt entia successiua, quorum propterea partes non debent simul existere; qualitas autem intensa est quid permanens, & propterea non debet ad productionem unius partis destrui altera, quæ alias permaneret.

CONCLUSIO II.

Intensio non fit per mixtionem contrarij. 25 *Intensio* qualitas non fit formaliter per minorem admixtionem contrarij. Hæc est communissima contra secundam sententiam.

Probat manifeste, quia intenditur qualitas, quæ non habet contrarium, ut gratia habitualis supernaturalis, & lumen: ergo intensio ut sic, nequit fieri per minorem admixtionem contrarij.

Probat secundo, quia non potest fieri quod aqua calida remissa habeat minus contrarij postea admixtum, quando sit intèr calida, nisi aliquid aliud producatur de nouo, ratione cuius destrueretur aliquod frigoris: ergo intensio nequit fieri formaliter per minorem admixtionem contrarij. Et dico formaliter, quia non nego, quin quando forma habens contrarium intenditur, soleat habere minus contrarij

admixtum, quam quando non intenditur, sed contentio intensioem qualitatis non haberi formaliter ab illa minori admixtione: sed potius ab illo, ratione cuius oritur, ut sit illa minor admixtio.

Confirmatur efficaciter, quando aqua fit remissa calida, vel tollitur totum frigus antecedens; vel per aliquam ipsius remissa alia parte: si tollatur totum frigus, ergo tum calor nihil habet contrarij admixtum, & consequenter quando fit magis calida; non habet minus admixtum quam ante, quando quidem ante nihil habuit illius admixtum: si non tollatur totum, ergo iam admittuntur plures partes in qualitate intensa, ad quod tamen negandum aduersarij excogitauerunt hanc sententiam, quam impugnamus.

Probat tertio, quia qualitates intense possunt supernaturaliter esse simul: sed tum haberet minus admixtum de contrario: ergo intensio non habetur formaliter per illam minorem admixtionem.

Obijciunt, secundum Philosophum 5. Phys. text. 29. magis & minus in intensioe, & remissione fit per minorem, aut maiorem admixtionem contrarij: ergo conclusio est contra Philosophum.

Respondetur, Philosophum non loqui in sensu formali, sed causaliter, vel concomitanti, quatenus scilicet, ut supra dixi, solet quando intenditur una qualitas habens contrarium in subiecto, remitti altera qualitas contraria, unde nego consequentiam.

CONCLUSIO III.

26 *Non intenditur qualitas per communicationem existentie perfectioris, destructa imperfectiore existentia.* Hæc est communissima contra tertiam sententiam. Et *probat* primo quia existentia (ut suppono ex dicendis in Metaphysica) non distinguitur realiter à re existente: ergo nequit de nouo communicari alia existentia, quam ante non habuit.

Probat secundo, quia qualitas intensa habet perfectiorem agere quam minus intensa: ergo habet aliquam differentiam præter differentiam existentie; & consequenter non habet esse intensa formaliter ab illa perfectiori existentia. Secunda consequentia est euidentis: Probatur prima, quia existentia non est ratio formalis agendi, sed conditio sine qua non: ergo maior illa actiuitas prouenit ab alio quam ab existentia formaliter, & consequenter qualitas intensa si fit magis actiua, debet habere aliam differentiam quam differentiam existentie.

Probat tertio, quia non potest imaginari quomodo posset res habere perfectiorem existentiam sub ratione existentie, quam illam quæ sufficienter ponit ipsam extra suas causas, cum tanta, vel tanta dependentia aut independentia sed calor remissus est tam perfecte extra suas causas, & tam dependenter, aut independententer ac calor intensus: ergo calor intensus non habet perfectiorem existentiam quam remissus, & consequenter non habet esse intensus a perfectiori existentia. Probatur minor, quia calor remissus est totum extra suas causas, & non habet dependentiam nisi ab iisdem causis, à quibus habet dependentiam calor intensus, & præterea habet independentiam ab omnibus, à quibus est independens calor intensus: ergo.

27 *Probat* quarto, quia quando producitur actus supernaturalis charitatis per concursu physicum charitatis, charitas in illo instanti existit per existentiam priorem, alias non posset causare actum illum physicum: sed in eodē instanti intenditur, ut est euidentis: ergo si intensio fiat per productionem nouæ existentie charitatis simul, & semel pro eodem instanti, habet duas existentias, perfectiorem scilicet, & imperfectiorem: sed hoc est absurdum, & contra aduersarium, qui asserit producta perfectiori existentia destrui imperfectiorem. Hæc probatio mihi conuincit conclusionem.

Probat quinto, quia vel illa existentia perfectior est eiusdem speciei cum imperfectiori, & inæqualis perfectionis indiuidualis, sicut aliqui discurrunt de gradibus intensiois; de quo postea; vel diuersæ speciei. Si primum dicatur, ergo similiter posset dici de calore intenso,

& remissio, quod scilicet sunt eiusdem speciei, & inæqualis perfectionis individualis, & consequenter tã bene posset dici quod perfectior calor produceretur de nouo destructo priori calore, quam quod perfectior existentia produceretur destructa priori existentia: imo sanè id conuenientius multo diceretur. Vnde potius prima sententia tenenda esset quam tertia.

Si dicatur secundum: ergo similiter posset dici, quod calor intensus elset diuersæ speciei à calore remisso; consequenter quod produceretur, dum sit intensio, calor nouus tam bene quam existentia noua.

Confirmatur, quia quando remittitur calor aquæ per intensiorem frigoris, non est assignabilis vlla causa, à qua produceretur existentia imperfectior caloris; quæ secundum hanc sententiam, quam impugnauimus, produci debet: tam enim absurdum est quod aqua producat existentiam caloris, quam quod producat ipsum calorem: imo non potest existentiam caloris producere quin producat calorem: sed est absurdum quod producat calorem; & propterea reiecimus primam sententiam, quia ex ea sequeretur quod aqua produceret calorem: ergo est absurdum quod producat existentiam caloris.

CONCLUSIO IV.

Intensio non fit per maiorem radicationem eiusdem qualitatis in subiecto. Hæc est Doctorum vltimæ sententia, contra quartam sententiam.

Probat manifeste, quia impossibile est quod aliqua forma de nouo habeat formaliter maiorem radicationem in subiecto, quin aliquid producat de nouo, aut in ipsa aut in subiecto, aut in aliquo extrinseco: sed non debet potius in subiecto, aut in extrinseco illud produci, quam in ipsamet qualitate, quæ dicitur magis radicari, vt fatentur ipsimet aduersarii: ergo vt magis radiceatur, quo modumque demum explicetur illa maior radicio, debet aliquid de nouo produci. Tum sic: vel illud quod de nouo producit, & ratione cuius magis radicatur forma, est compatibile cum illo quod in forma producebatur prius, & ratione cuius minus radicabatur; vel est incompatible cum illo priori. Si non est compatibile omnia argumenta adducta pro prima conclusione militant expresse pro hac etiam conclusione. Si sit compatibile; ergo intensio fit per additionem entitatis ad entitatem. Sed si fiat per additionem entitatis ad entitatem, nihil impedit quo minus intensio caloris fiat per additionem vnius partis caloris ad aliam partem: eadem enim est ratio, imo facilius multo intelligitur quomodo fiat intensio hoc modo quam per additionem cuiuscunque alterius entitatis ad entitatem, si possit hoc modo fieri.

29 *Confirmatur efficaciter*: propterea recurrunt aduersarii ad intelligibilem hanc radicationem maiorem (in qua explicanda ipsimet mirabiliter laborant, nullis duobus fere conuenientibus in eodem modo explicandi ipsam) quia putant impossibile esse duas partes caloris simul reperiri naturaliter saltem in eodem subiecto; sed sanè id non est magis impossibile, quam duas illas entitates, à quibus habet magis & minus radicari in subiecto, esse simul in eadem forma: ergo vel hoc negare debent aduersarii, vel confiteri possibilitatem illius alterius, quod negant esse possibile naturaliter.

Nec vis huius rationis tollitur, si dicatur, illud, quod de nouo produci debet, non esse entitatem aut formam, sed modum. Nam præterquam quod hoc sit tantum modo loquendo, adhuc tam est inconueniens duos modos simul poni in eadem forma, quam duas formas in eodem subiecto; & tam inconueniens est quod ad productionem vnius modi destruat præcedens, quam quod ad productionem vnius formæ destruat forma præcedens.

Probat secundò, impugnando præcipuos modos explicandi hanc radicationem, quibus vtuntur aduersarii.

Inaque imprimis probatur quod intensio qualitatis non fiat per maiorem eductionem ex subiecto, quia qualitas remissa est tam perfecte educta ex subiecto quam quali-

tas perfecta: est enim totaliter extra suas causas, & dependet ab iisdem causis & principiis, & est etiam independentens ab omnibus aliis, à quibus qualitas perfecta est independentens: ergo tam perfecte est educta. Nec prorsus potest intelligi, quia ratione vna magis perfecte sit educta quam altera, si vt æque secundum se totam, & quidquid reperiretur in illa, sit educta.

Deinde quando intenditur charitas per actum, in illo ipso instanti habet eductionem minus perfectam secundum quam influebat in actum, & magis perfectam secundum quam intendebatur: ergo habet duas eductiones simul, quod est absurdum.

Confirmatur efficaciter; quia quando remittitur calor aquæ, deberet euci imperfectiori eductione, aut minori: sed non est vlla causa à qua sic educatur; neque enim aqua ipsa habet virtutem eductiuam caloris, alias posset ipsam primo producere; quo nihil est absurdius.

30 *Dices* ipsam formam educere se ex vi prioris actionis, quæ in ipsa formæ virtute iter manet.

Contra, quia sic idem posset calare se aut conseruare naturaliter quo etiam nihil est absurdius.

Deinde, si entitas formæ per hoc quod sit producta, in hoc instanti, per eductionem maiorem in alio instanti non habet maiorem virtutem quam si non fuisset sic producta, non habet vllam virtutem, ratione cuius possit habere aliquam eductionem, quam alias non posset habere: ergo vel illa actio in illa virtualiter non manet, vel si manet, nihil producit magis quam si non maneret, & consequenter, si forma non posset educere se tali eductione, nisi ex suppositione istius actionis, non poterit se producere etiam ea supposita.

Deinde probatur quod non fiat intensio per maiorem aut perfectiorem unionem. Primo, quia etiam est intelligibile quo modo perfectius vnatur forma intensa quam remissa, cum hæc secundum se totam intine vnatur per inhaerentiam tam bene quam illa: nec assignari potest quamvis malitas in forma remissa non vnatur, quæ vniretur in forma intensa, & æque facile potest tolli vnio formæ intense vt octo, à qua habet sic intendi, ac vnio formæ vt duo: nam calidum vt octo tam cito potest tollere vnionem, à qua habet frigus vt octo esse vt octo, quam calidum vt sex vnionem frigoris vt sex; imo, & quam ipsū calidum vt octo potest destruere vnionem frigoris vt quinque, præsertim si sit indiuisibilis, vt asserunt communiter aduersarii; nam vtramque vnionem potest tollere in instanti, vt patet. Secundo, quia vel vnio illa noua manet simul cum præexistenti, vel ea producta destruit præcedens. Si primum dicatur, potest fieri intensio mediante additione partis ad partem contra aduersarios: si dicatur secundum, currunt omnia argumenta contra primam sententiam.

31 *Probat* etiam quod intensio non fiat per additionem noui modi qui prabeat formæ maiorem explanationem in subiecto, tollendo confusionem & potentialitatem eius, & illam reducendo ad maiorem vnitatem. *Probat* noui modi inquam, hoc primo, quia reuera hæc omnia sunt tantum diuerba abique vllō sensu prorsus, nisi coincident cum modis dicendi iam impugnatis; neque intelligi potest, quid velit illa maior explicatio, aut quæ confusio, aut potentialitas formæ tollatur per intensiorem, aut quomodo reducatur ad maiorem vnitatem.

Confirmatur hoc, quia forma intensa non facit nisi vnum per accidens cum subiecto, & secundum se non est magis vna quam forma remissa, cum sit eadem secundum aduersarium: sed forma remissa facit vnum etiam per accidens simili omnino vnione, hoc est vnione inherentiæ: ergo forma intensa, nec secundum se est magis vna, nec facit magis vnum cum subiecto quam forma remissa: ergo forma remissa per intensiorem non reducitur ad maiorem vnitatem quam sine intensione.

Confirmatur secundo, quia non potest explicari quam confusio, aut potentialitas habet forma remissa in subiecto: ergo ridicule dicitur quod tollatur eius confusio & potentialitas per intensiorem præsertim cum non possit ostendi quia ratione tollatur.

Non fit
per ma-
iorem
eductionem.

Non fit
per ma-
gis perfe-
ctam
unionem.

Non fit
per addi-
tionem
noui mo-
di.

32. *Probatum idem secundo*, quia illa maior explicatio non fit de nouo abique superadditione alicuius realis, quod ante non fuit impossibile est enim quod aliqua denominatione realis noua habeatur abique aliquo nouo, vel intrinseco, vel extrinseco, præteritum si non proueniat a forma infinita (quod addo propter denominationes liberas prouenientes à uolitione diuina: sed nihil nouum potest excogitari, quod possit ad hoc sufficere, nisi noua unio aut hærentia, auteductio, aut existentia: sed ex his nihil potest sufficere ex hætenus dictis: ergo noua pars requiritur ad illam maiorem explicationem.

Dices sufficere nouam actionem. *Contra primo*, quia actio noua realis requirit terminum nouum realem, ut suppono, tanquam euidentem. *Contra secundo*, quia illa ipsa actio noua non subiectatur in agente, secundum aduersa i. s. ergo se habet ex parte termini de nouo: sed hoc supposito de ea omnis difficultas potest moueri, quæ moueretur de quocumque alio distincto quod poneretur ex parte termini.

Non sic per communicationem maioris actualitatis.
33. *Probatum denique quod intensio non fiat per communicationem maioris actualitatis*, ut uolunt Complutenses, qui etiam uerba obrudunt, quia illa maior actualitas nequit esse abique productione noua entitatis posituæ, quæ entitas uel debet esse compatibilis cum priori actualitate, uel incompatibilis, & sic redeunt eadem difficultates de quibus supra.

Probatum secundo, & simul impugnatur præcedens modus, quia illa actualitas noua, & ille nouus modus qui deberet produci in re in sione qua itatis, non potest habere causam aliquam productiuam; neque enim aqua reducens se ad frigus potest producere actualitatem aliquam nec modum caloris, sicut nec potest producere ipsum calorem, nec etiam ipsa forma caloris potest producere in se ilium modum aut actualitatem abique concursu causæ efficientis, nec recurri debet ad Deum, aut aliam causam uniuersalem, quia nulla est necessitas sic recurrendi.

Confirmatur conclusio, & omnes hæc impugnationes, quia nulla est difficultas in assignando quomodo intendi possit qualitas alio modo quam per radiationem, quæcunque demum ratione explicetur: quæ difficultas accedat ad difficultates, quas patitur illa maior radicationem, & deseritur sententia facilius. Et sane hæc confirmatio sufficere deberet cuiusque bene disposito & indifferenti ad negandum hanc radicationem, & amplectendam communem sententiam.

CONCLUSIO VLTIMA.

Fit per additionem gradus ad gradum.
34. *Intensio qualitatit fit per additionem nouæ partis eiusdem qualitatit in eadem parte subiecti, sicut extensio eius fit per additionem nouæ partis eius in aliis partibus subiecti.* Hæc est iuxta ultimam sententiam contra alias omnes alio modo explicantes.

Probatum sufficienter ex impugnatione aliorum modorum: nam intensio non potest fieri nisi aliqua ex impugnatissimis modis, uel hoc modo: non fit ullo ex illis: ergo fit hoc modo.

Obiicitur primo: secundum Philosophum ex calido fit magis calidum, nullo facto de nouo calido: ergo non producit nouus gradus caloris, quando fit intensio qualitatit.

Respondetur negando consequentiam, quia quamuis produceretur, dum fit intensio, nouus gradus caloris, a tunc non fieret aliquid de nouo calidum, quod non fuit antecederet calidum: ille enim nouus gradus producit in eodem subiecto, in quo fuit præcedens calor, & quod consequenter fuit calidum antecederet. Quæ responsio in se clarissima est, & ex ipso textu patet esse conformis intentioni Philosophi, cuius etiam autoritas si staret pro aduersariis expresse, non esset tanti faciendæ, quanti rationes contra eos oppositæ.

15. *Obiicitur secundo* ex Ioanne à Sancto Thoma, non potest fieri intensio per additionem nouæ formæ, abique

aliqua distinctione, & numero illarum formarum, quæ superadduntur sibi inuicem: sed hoc non potest esse, ergo. *Probatum minor primo*, quia alias duo accidentia eiusdem speciei possent esse simul in eodem subiecto: sed hoc est falsum, quia accidentia indiuiduantur à subiecto, & consequenter diuersa numero accidentia debent habere diuersa numerosubiecta. *Probatum secundo*, quia nulla forma habet partes, nisi quantitas, aut ratione quantitatis, nec potest habere partes ratione quantitatis, nisi quatenus respicit diuersas partes quantitatis: sed forma intensa non est quantitas, nec respicit ut sic plures partes eius.

Confirmatur, quia si forma haberet plures partes, non esset pars a forma, sed constitutum, seu compositum ex pluribus partibus: sed hoc est absurdum, ergo.

Confirmatur secundo, quia si forma esset composita, uel ex partibus essentialibus, uel ex integrantes: non ex essentialibus, quia alias una ex partibus esset diuersa rationis essentialis ab altera, & in se per se potentia ad illam: non ex partibus integrantes, quia forma est principium compositi: ergo non debet esse composita.

Respondetur negando minorem, ad cuius primam probationem nego minorem cum sua probatione, cuius ratio patet ex dictis in Logica de principio indiuiduationis.

Ad secundam probationem nego maiorem; nec sane à quantitate habere potest partes, nisi eas haberet à se ipsa. Posset etiam distinguere maior: nulla forma habet partes ex entis abique quantitate, transeat maior, intensas, nego maiorem.

36. *Ad confirmationem respondeo*: si per puram formam intelligatur aliquid simplex, & incompositum integraliter, tunc quoad extensionem, sicut quoad intensionem; concedo maiorem, & nego minorem. Si per puram formam intelligatur aliquid quod non inuoluit rationem subiecti, seu materie, nego maiorem: quamuis enim qualitas sit composita integraliter, tamen neutra pars ex partibus ipsius habet rationem materie, aut subiecti respectu alterius partis; neque enim ulla pars qualitatis aliam partem informatur, aut inheret alteri parti.

Confirmatur hoc, quia plures partes intensionis non debent tollere puritatem formæ, quam debet habere quatenus forma, magis quam plures partes extensionis; sed hæc non tollunt puritatem ullam, quam debet forma habere: ergo nec illæ.

Ad secundam confirmationem respondeo, quod esset composita ex partibus integrantes, nec hoc est contra rationem formæ: nam quamuis sit principium compositi accidentalit ex subiecto, & ipsamet, huius non obstat quod ipsamet sit composita ex partibus integrantes, ut ex terminis patet.

Obiicitur secundo: sequeretur, quod qualitas spiritualis, uerbi gratia, caritas, esset diuisibilis in partes entitatuas sed hoc repugnat entitati spirituali per hoc à materiali distinguitur quod sit indiuisibilis.

Respondetur, negando minorem cum sua probatione: nam quamuis repugnet spirituali entitati, quod habeat partes diuisibiles extensiuæ, nullo modo tamen intensiuæ diuisibilis, si ipsi repugnat.

QUESTIO IV.

An gradus, seu partes qualitatit, quæ acquiruntur dum intenditur, sint heterogeneæ, seu homogeneæ.

Sensus questionis est, an quemadmodum illa pars qualitatit, quæ de nouo acquiritur, dum extenditur ad diuersas partes subiecti, est homogenea, hoc est, eiusdem omnino rationis cum partibus præcedentibus; & non heterogenea, hoc est, diuersæ rationis ab illis; idem dicendum sit de partibus quæ in intensione qualitatit acquiruntur, ita scilicet, ut pars primo acquisita, quantum est ex sua natura, tam bene possit esse secunda pars, quam ipsamet pars quæ postea producit, sicut primus filius possit quantum est ex natura sua esse productus secundo loco, & esse secundus filius: uel an secunda pars sit omnino distincta